

Varaždin Borl Jeruzalem Tour

On the occasion of the 250th anniversary of the Vienna meridian survey

On Saturday, June 9, 2012, the Croatian Cartographic Society organized a tour and a visit to the oldest trigonometric point in Croatia on the occasion of the 250th anniversary of the Vienna meridian arc survey. The tour was included in the Program of Professional Improvement of the Croatian Chamber of Chartered Engineers of Geodesy, and the Committee for Permanent Professional Improvement decided to award 5 (five) points a person.

Surveys of the Vienna meridian arc 250 years ago were the first of its kind in the former Austria-Hungary, which makes them historically very important. Knowledge in developing trigonometric networks was very significant for production of contemporary maps and, subsequently, cadastral plans. Surveys were led by Joseph Liesganig on request by Maria Theresa and proposed by Ruđer Josip Bošković. The trigonometric chain which had to be established and surveyed starts in Soběšice near Brno in Czech Republic,

goes across Vienna and Graz in Austria, passes through a part of Slovenia and ends in Varaždin in Croatia. Liesganig's surveys of the Vienna meridian arc are exceptionally important for Croats because it was the first time in history to establish and survey a trigonometric point in Croatia.

Twenty-five people attended the tour. We departed from Zagreb by bus at 8:30. When we arrived in Varaždin, we were warmly welcomed at the Faculty of Organization and Informatics, where we were treated with Varaždin bagels and drinks. We owe thanks to the Dean of the Faculty of Organization and Informatics, Prof. Dr. Vjeran Strahonja and also to Assist. Prof. Milan Rezo from the Faculty of Geotechnical Engineering in Varaždin for their hospitality.

The reception was followed by following three lectures, which were held in the multimedia hall of the Varaždin City Museum in the Hercer Palace:

- M. Lapaine: Geodetic Survey of the Vienna Meridian and its Importance – on the Occasion of the 250th Anniversary
- M. Solarić: Vienna meridian Soběšice (Brno) – Vienna – Graz – Varaždin ($\Delta\varphi = 2^\circ 56' 45.85''$)
- S. Težak: Varaždin in the 18th Century

As a sign of gratitude, M. Lapaine left the Varaždin City Museum the monograph *Topographic Maps on the Territory of Croatia*, published by the State Geodetic Administration.

After the lectures, we set toward the Varaždin cathedral, where participants were greeted by chancellor Mons. Antun Perčić, who briefly described the development of the Church of Assumption of the Blessed Virgin Mary (now Varaždin cathedral) and offered the participants the unique possibility of climbing to the 45 m high belfry, which offers a unique panoramic view, as far as Borl and Jerusalem. As a sign of gratitude, M. Lapaine left the Varaždin cathedral the monograph *Topographic Maps on the Territory of Croatia*, published by the State Geodetic Administration.

The tour continued to Slovenia and the old city of Borl, which used to be called Ankenstein and where there is a trigonometric point in the tower of the church of St. Urban. The old city of Borl is owned by the Republic of Slovenia and it is not possible to access it due to its poor condition.

The third and last trigonometric point of the tour was the church tower in Jeruzalem near Ormož. It is the Church of the Sad Mother of God, which can be visited. It has an interesting history and attracts pilgrims from all over the world. Nearby, there is a hotel with information centre and a wine cellar.

Considering it is a viticultural area, the tour ended with a visit to the Brenholc Wine Temple in Jerusalem, where participants were able to taste several domestic kinds of wine and then enjoy a lunch consisting of specialties of Prlekija ("Gobova juha, svinjska pečenka, puranji pariški, pražen krompir, zelenjava, solata, ajdova pogača. Ob prihodu dobrodošlica v kleti z dvema sortama vina."). We returned to Zagreb at around 9 pm.

Let us note the tour was attended by six students of the Faculty of Geodesy and two veterans: Prof. Dr. Petrica Novosel Žic and Prof. Dr. Božidar Kanajet. The tour could be the first step in the effort to mark the final point of the Vienna survey (Varaždin cathedral tower) with a monument or at least a memorial plate.

Miljenko Lapaine ■

Stručni obilazak Varaždin Borl Jeruzalem

U povodu 250. godišnjice
izmjere Bečkog meridijana

U subotu 9. lipnja 2012. Hrvatsko kartografsko društvo organiziralo je stručni obilazak u povodu 250. godišnjice izmjere Bečkog meridijana i posjetu najstarijoj trigonometrijskoj točki u Hrvatskoj. Taj stručni obilazak uvršten je u Program stručnog usavršavanja Hrvatske komore ovlaštenih inženjera geodezije, a Odbor za trajno stručno usavršavanje donio je odluku o dodijeli 5 (pet) bodova.

Mjerenja duljine Bečkog meridijana izvedena prije točno 250 godina bila su prva te vrste u tadašnjoj Austrougarskoj te tako imaju svoje veliko povijesno značenje. Prikupljeno znanje u razvijanju trigonometrijskih mreža bilo je vrlo značajno za izradu suvremenih karata kao i poslije za izradu katastarskih planova. Mjerenja je predvodio Joseph Liesganig na zahtjev Marije Terezije, a na preporuku Rudera Josipa Boškovića. Trigonometrijski lanac koji je trebalo uspostaviti i izmjeriti započinje u mjestu Soběšice kod Brna u današnjoj Republici Češkoj, vodi preko Beča i Graza u Austriji, prolazi dijelom Slovenije i završava u Varaždinu. Za nas u Hrvatskoj Liesganigova mjerenja duljine luka Bečkog meridijana su posebice značajna jer je pri tome u Hrvatskoj po prvi put u povijesti postavljena i izmjerena jedna trigonometrijska točka.

Na stručnom obilasku sudjelovalo je 25 osoba. Iz Zagreba smo krenuli autobusom u 8:30. Nakon dolaska u Varaždin srdačno smo dočekani na

Fakultetu organizacije i informatike, gdje smo počašćeni varaždinskim klijima i napitcima. Na tome zahvaljujemo dekanu Fakulteta organizacije i informatike, prof. dr. sc. Vjeranu Strahonji i doc. dr. sc. Milanu Rezi s Geotehničkog fakulteta u Varaždinu.

Nakon toga su u multimedijaskog dvorani Gradskoga muzeja koji je smješten u palači Hercer održana ova tri predavanja:

- M. Lapaine: Geodetska izmjera duljine luka Bečkoga meridijana i njezino značenje – u povodu 250. obljetnice
- M. Solarić: Bečki meridijan Soběšice (Brno) – Beč – Grac – Varaždin ($\Delta\varphi = 2^\circ 56' 45,85''$)
- S. Težak: Varaždin u 18. stoljeću

U znak zahvalnosti M. Lapaine je Gradskom muzeju uručio monografiju Topografske karte na području Hrvatske, izdanje Državne geodetske uprave.

Nakon toga krenuli smo prema varaždinskoj katedrali, gdje je sudionike dočeka kancelar mons. Antun Perčić koji je ukratko opisati razvoj crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije – danas varaždinske katedrale i ponudio jedinstvenu priliku penjanja na 45 m visoki vrh zvonika odakle se pruža jedinstven pogled na sve strane, pa tako i do Borla i Jeruzalema. U znak zahvalnosti M. Lapaine je varaždinskoj katedrali poklonio monografiju Topografske karte na području

Hrvatske, izdanje Državne geodetske uprave.

Putovanje se nastavilo u Sloveniju do staroga grada Borla, koji se u to doba nazivao Ankenstein i gdje se na tornju crkve sv. Urbana nalazi trigonometrijska točka. Stari grad Borl u vlasništvu je Republike Slovenije, a zbog lošeg stanja u njega nije dozvoljen pristup. Moguć je pristup samo do staroga grada.

Treća i posljednja trigonometrijska točka stručnog obilaska bila je crkveni toranj u Jeruzalemu nedaleko Ormoža. Riječ je o crkvi Žalosne Majke Božje koju se može posjetiti, koja ima zanimljivu povijest, a i danas privlači hodočasnike sa svih krajeva svijeta. U neposrednoj blizini je hotel s informacijskim centrom i vinotekom.

Budući da je riječ o vinorodnom kraju, stručni dio je završio posjetom Vinskom hramu Brenholc u Jeruzalemu, gdje se moglo kušati nekoliko domaćih sorti vina i nakon toga uživati u objedu sastavljenom od prlekijaskih specijaliteta ("Gobova juha, svinjska pečenka, puranji pariški, pražen krompir, zelenjava, solata, ajdova pogacha. Ob priходу dobrodošlica v kleti z dvema sortama vina."). Povratak u Zagreb bio je oko 21 sat.

Istaknimo da je na stručnom obilasku bilo šest studentica Geodetskog fakulteta i dva veterana: prof. dr. sc. Petrica Novosel Žic i prof. dr. sc. Božidar Kanajet. Taj bi stručni obilazak mogao biti početni korak u nastojanju da se završna točka izmjere Bečkog meridijana (toranj varaždinske katedrale) obilježi spomenikom ili barem spomen pločom.

Miljenko Lapaine ■